

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

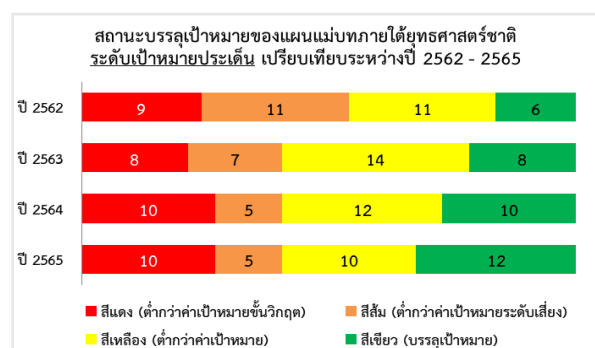
ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

การดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เพื่อร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ในห้วง 5 ปีแรก ในภาพรวมมีการพัฒนาดีขึ้น สะท้อนได้จากผลสัมฤทธิ์การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ในภาพรวมทั้ง 6 มิติ การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน และสถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 23 ประเด็น

สถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 23 ประเด็น

- ในภาพรวมของ พ.ศ. 2565 มีจำนวนเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) ที่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในห้วง 5 ปีแรก (สีเขียว) เพิ่มขึ้นเป็น 12 เป้าหมาย จากจำนวน 10 เป้าหมาย ในปี 2564 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 20) และจากจำนวน 6 เป้าหมายใน พ.ศ. 2562 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 100) มี 2 เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) ที่มีสถานะปรับตัวในทิศทางดีขึ้นแต่ยังต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)
- เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) ที่อยู่ในสถานะมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) และระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง) ยังคงมีจำนวน 5 และ 10 เป้าหมาย ตามลำดับ เท่ากับ

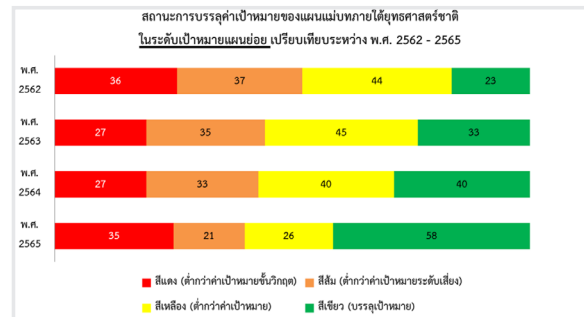
ในปีก่อนหน้า ซึ่งเป็นประเด็นที่มีสถานะเท่าเดิมจาก พ.ศ. 2564 จำนวน 11 เป้าหมาย และเป็นประเด็นที่มีสถานะปรับตัวลดลงมาเป็นสีส้ม หรือสีแดง จำนวน 4 เป้าหมาย

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงการสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

ในส่วนของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

- พ.ศ. 2565 มีจำนวนเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) ที่บรรลุผลลัพธ์ตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในห้วง 5 ปีแรก (สีเขียว) เพิ่มขึ้นเป็น 58 เป้าหมาย จากจำนวน 40 เป้าหมาย ใน พ.ศ. 2564 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 45) และจากจำนวน 23 เป้าหมาย ใน พ.ศ. 2562 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 152)
- มี 5 เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) ที่มีสถานะปรับตัวในทิศทางดีขึ้นแต่ยังไม่บรรลุค่าเป้าหมาย
- เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) ที่มีสถานะดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง) มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 35 เป้าหมาย จากจำนวน 27 เป้าหมาย ใน พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นประเด็นเดิมจาก พ.ศ. 2564 จำนวน 25 เป้าหมาย และเป็นประเด็นที่มีสถานะ

ปรับตัวลดลงมาเป็นสีแดง จำนวน 11 เป้าหมาย อย่างไรก็ตาม มีจำนวนน้อยกว่าของ พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการประเมินสถานการณ์ในช่วงปีแรกของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะตามหลักการบริหารงานคุณภาพ

การขับเคลื่อนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเพื่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และการบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในช่วง พ.ศ. 2565 และในห้วง 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข โดยสามารถสรุปปัญหา/ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ จำแนกตามขั้นตอนของหลักการ PDCA ได้ ดังนี้

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงการสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

การวางแผน (Plan)

ประเด็นท้าทาย

ช่วงที่ผ่านมาเป็นห่วง 5 ปีแรกของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ โดย พ.ศ. 2561 เป็นปีที่ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศระยะยาว โดยมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ 2 ทำหน้าที่ถ้อยระดับเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติร่วมกับแผนระดับที่ 2 อื่น ๆ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ¹ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 ทุกแผนเป็น

แผนระดับชาติ ที่ทุกหน่วยงานของรัฐต้องร่วมกันขับเคลื่อนอย่างบูรณาการ เพื่อแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมายังมีความท้าทายในส่วนของความเข้าใจของหน่วยงานเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 2 อาทิ ความเข้าใจว่าแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนของหน่วยงานหน่วยงานหนึ่ง ส่งผลให้การดำเนินงานต่าง ๆ ยังขาดความบูรณาการ ความเข้าใจของการดำเนินงานที่ควรต้องมุ่งเน้นการบรรลุผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของ “เป้าหมาย” ส่งผลให้หลายหน่วยงานยังดำเนินงานเพื่อตอบ “ตัวชี้วัด”

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานของรัฐต้องทำความเข้าใจหลักการวัตถุประสงค์ และความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 2 ต่าง ๆ โดยเฉพาะแผนแม่บทฯ ที่กำหนดให้ทุกการดำเนินงานของทุกหน่วยงานของรัฐจะต้องสอดคล้องกับอย่างน้อย 1 แผนแม่บทฯ ซึ่งทุกหน่วยงานของรัฐต้องปรับกระบวนการทัศน์และมอง “เป้าหมาย” การพัฒนาประเทศตาม

ยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการทำงานร่วมกัน สำหรับวางแผนจัดทำแผนระดับที่ 3 และโครงการ/การดำเนินงานที่ “พุ่งเป้า” การพัฒนาประเทศอย่างบูรณาการ โดยตัวชี้วัดมีหน้าที่ในการ “ชี้และวัด” ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศเท่านั้น

การปฏิบัติ (Do)

แผนระดับที่ 3

ประเด็นท้าทายของแผนระดับที่ 3

แผนระดับที่ 3 เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย แผนปฏิบัติราชการ และแผนปฏิบัติการด้าน... โดยปัจจุบัน แผนระดับที่ 3 ที่หน่วยงานของรัฐได้มีการนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบ eMENSCR มีจำนวนรวม

908 แผน จำแนกเป็น แผนปฏิบัติราชการราย 5 ปี จำนวน 116 แผน แผนปฏิบัติราชการรายปี จำนวน 726 และแผนปฏิบัติการด้าน จำนวน 66 แผน ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลแผนระดับที่ 3 ในระบบ eMENSCR พบว่า บางหน่วยงานยังไม่ได้นำเข้าแผน

¹แผนการปฏิรูปดำเนินการเสร็จสิ้นตามท่วงระยะเวลาแผน 5 ปีแล้วเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2565 ตามมติคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2565 ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบแล้วเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2565

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงการสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

ปฏิบัติราชการ ซึ่งอาจเป็นผลจากที่หน่วยงานไม่ได้มีการจัดทำแผน หรือจัดทำแล้วไม่ได้นำเข้าระบบตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 ทั้งนี้ ในส่วนแผนปฏิบัติการด้าน... มีจำนวนค่อนข้างมาก และมีความซ้ำซ้อนกันของประเด็นการพัฒนาระหว่างแผนปฏิบัติการด้าน... โดยใน พ.ศ. 2565 สำนักงานฯ ได้มีการพิจารณากลับกรองแผนปฏิบัติการด้าน... ที่จัดทำโดยไม่มีกฎหมายรองรับจำนวนมากถึง 16 แผน จากทั้งหมดที่หน่วยงานส่งมาให้สำนักงานฯ พิจารณา รวมจำนวน 25 แผน หรือเทียบเท่าเป็นเป็นร้อยละ 64 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเร่งด่วนของการวิเคราะห์ความจำเป็นของการจัดทำแผนปฏิบัติการด้าน... โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป นอกจากนี้ แผนปฏิบัติการด้าน... หลายแผนขาดการกำหนดองค์ประกอบของแผน อาทิ เป้าหมาย มาตรการ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด โครงการรองรับที่มีรายละเอียดที่ชัดเจน ตามหลักการของการเป็นแผนระดับที่ 3 ที่ต้องเป็นแผนเชิงปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะของแผนระดับที่ 3

- หน่วยงานของรัฐศึกษาทำความเข้าใจในหลักการของการจัดทำแผนระดับที่ 3 ซึ่งต้องมีลักษณะเป็นแผนในเชิงปฏิบัติที่ถ้อยระดับแผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2 โดยเนื้อหาของแผนต้องระบุความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนแม่บทฯ ให้ชัดเจน และต้องกำหนดเป้าหมาย ค่าเป้าหมาย ตัวชี้วัด แนวทางการพัฒนา โครงการ/การดำเนินงาน ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 1 อย่างเป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานสามารถศึกษาทำความเข้าใจผ่านคู่มือแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 และการเสนอแผนระดับที่ 3 ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน... ต่อคณะรัฐมนตรี (ฉบับปรับปรุง ณ เดือนมีนาคม 2565) ที่ สศช. ได้จัดทำและเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ <http://nscr.nesdc.go.th/planlevel3/> ทั้งนี้ ทุกหน่วยงานของรัฐต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการ² เป็นแผนระดับที่ 3 หลักตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564
- การจัดทำแผนปฏิบัติการด้าน... หน่วยงานของรัฐต้องยึดหลักการของแผนปฏิบัติการด้าน... ที่ต้องเป็นแผนการพัฒนาเชิงประเด็น ไม่ใช่การดำเนินการที่มีลักษณะเป็นภารกิจปกติ และมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในระดับกระทรวงมากกว่า 1 กระทรวงขึ้นไป โดยต้องจัดทำเท่าที่จำเป็น หรือต้องมีกฎหมายกำหนดให้จัดทำขึ้นเท่านั้น หรือหากไม่มีกฎหมายกำหนดให้จัดทำ หน่วยงานจะต้องมีเหตุผลจำเป็นในการจัดทำ ดังนั้น สศช. ต้องร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งวิเคราะห์หาช่องว่างประเด็นที่จำเป็นต้องมีแผนปฏิบัติการด้าน... รองรับ เพื่อมีการจัดทำแผนเท่าที่จำเป็น โดยพิจารณาจาก (๑) สถานการณ์บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทฯ ที่อยู่ในสถานะต่ำกว่าค่าเป้าหมายในชั้นวิกฤต (สีแดง) แต่ไม่มีการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมในประเด็นย่อย (๒) ความซ้ำซ้อนของแผนปฏิบัติการด้าน... ที่มีอยู่ในปัจจุบัน (๓) เรื่องประเด็นร้อนแรงในปัจจุบัน และ/หรือ (๔) ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

²แผนปฏิบัติราชการสำหรับองค์กรมหาชน และ องค์กรอิสระ ให้ใช้ชื่อ “แผนปฏิบัติการ..... (ชื่อหน่วยงาน).....” สำหรับรัฐวิสาหกิจ ให้ใช้ชื่อ “แผนวิสาหกิจ...” เว้นแต่ได้มีการระบุไว้ในกฎหมายให้ใช้ชื่ออื่น

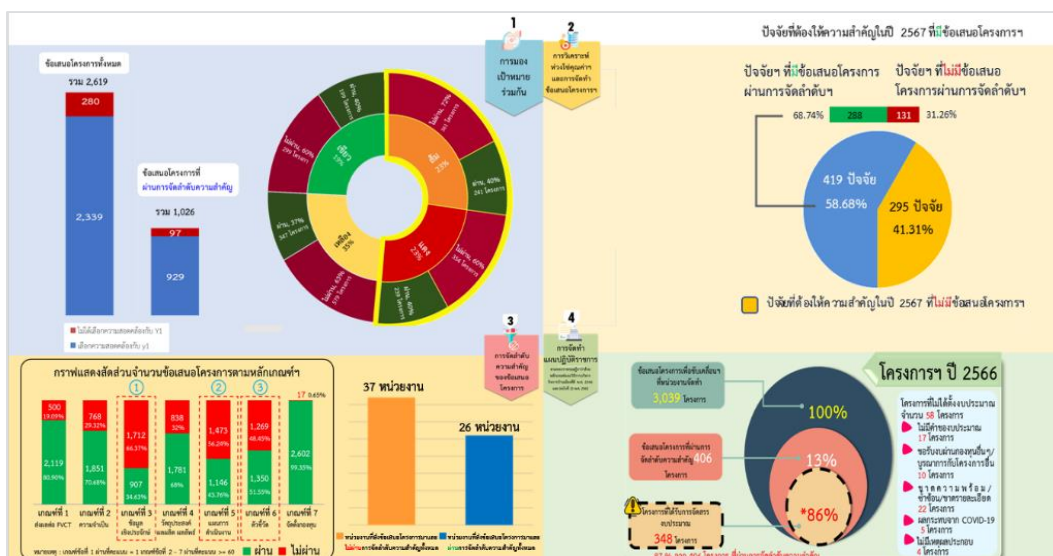
หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงการสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

โครงการ/การดำเนินงาน

ประเด็นท้าทายของโครงการ/การดำเนินงาน

โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ยังพบประเด็นท้าทายที่สำคัญทั้งในส่วนของ การเลือกความเกี่ยวข้องของหน่วยงานกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) อาจยังไม่ครอบคลุมกับภารกิจการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ) โดยจากการวิเคราะห์ข้อเสนอโครงการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบว่า จากข้อเสนอโครงการฯ ทั้งหมด 2,619 โครงการ เป็นข้อเสนอโครงการที่มาจากหน่วยงานที่ไม่ได้ระบุว่ามีความเกี่ยวข้อง กับเป้าหมายแผนแม่บทย่อยฯ ถึง 280 โครงการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีหน่วยงานของรัฐที่ไม่ได้มีการวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของหน่วยงานกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย รวมถึงพบว่า มีหน่วยงานที่เลือกความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อยเฉพาะในเป้าหมายที่หน่วยงานส่งข้อเสนอโครงการฯ ในแต่ละปีงบประมาณเท่านั้น และมีหน่วยงานที่ปฏิเสธความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อยตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในเป้าหมายนั้น ๆ ทั้งหมด ซึ่งทำให้การเลือกความเกี่ยวข้องไม่ครอบคลุมภารกิจที่แท้จริงของหน่วยงาน รวมถึงประเด็นท้าทายในการจัดทำข้อเสนอโครงการฯ ของหน่วยงานของรัฐที่ยังคงมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าร้อยละ 60 ในหลายเกณฑ์ การให้คะแนน อาทิ เกณฑ์ที่ 3 โครงการเป็นการจัดทำจากข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น มีข้อมูลสถิติ/งานวิจัยรองรับ (ไม่ใช่การกล่าวอ้าง) และเกณฑ์ที่ 6 โครงการมีตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของโครงการได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ในการจัดทำโครงการฯ อาจยังไม่ได้มีการประสานบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดภายใต้เป้าหมายแผนแม่บทย่อย ส่งผลให้การเลือกความเกี่ยวข้องของหน่วยงานกับปัจจัยภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (FVCT) ของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย ขาดความครอบคลุม รวมทั้งการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ยังคงต่างคนต่างทำแต่ภารกิจของตนเองโดยไม่ได้คำนึงถึงการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนประเทศที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงการสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะของโครงการ/การดำเนินงาน

ดังนั้น การดำเนินการในระยะต่อไปเพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หน่วยงานของรัฐจึงต้องให้ความสำคัญในการทบทวนความเกี่ยวข้องของหน่วยงานกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย และความเกี่ยวข้องกับปัจจัยภายใต้ห่วงโซ่คุณค่า โดยพิจารณาจากภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้เป้าหมายของแผนแม่บท ไม่ใช้การเลือกความสอดคล้องเฉพาะในเป้าหมายที่หน่วยงานส่งข้อเสนอโครงการฯ ในแต่ละปีงบประมาณ นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐควรให้ความสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดทำโครงการ ที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประเมินโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะในส่วนของการจัดทำจากข้อมูลเชิงประจักษ์ และการมีตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของโครงการได้อย่างเป็นรูปธรรม

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล (Check)

ประเด็นท้าทาย

- จากข้อมูลในระบบ eMENSCR ณ เดือนธันวาคม 2565 มีข้อมูลโครงการ/การดำเนินงานจำนวนรวม 201,379 โครงการ ซึ่งหากเทียบกับรายการโครงการตามรหัสงบประมาณในระบบ GFMS ของแต่ละหน่วยงานที่ได้รับจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินการ พบว่า ยังมีข้อมูลโครงการ/การดำเนินงานส่วนหนึ่งที่ไม่มีการนำเข้าในระบบ eMENSCR อีกทั้ง หน่วยงานส่วนหนึ่งมอบหมายให้กองใดกองหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการนำเข้าข้อมูลโครงการ/การดำเนินงานทั้งหมดของหน่วยงานในระบบ ในส่วนของข้อมูลแผนระดับที่ 3 ในระบบ eMENSCR มีจำนวนรวม 908 แผน จำแนกเป็น แผนปฏิบัติราชการราย 5 ปี จำนวน 116 แผน จากจำนวนรวม 225 แผน (คำนวณจาก 20 แผนระดับกระทรวง และ 205 แผนระดับกรม ต่อ 5 ปี โดยนับรวมกรณีที่มีการปรับปรุงแผนด้วย) แผนปฏิบัติราชการรายปี จำนวน 726 แผน จากจำนวนรวม 900 แผน ใน 5 ปี (คำนวณจาก 20 แผนระดับกระทรวง และ 205 แผนระดับกรมต่อปี) และแผนปฏิบัติการด้าน จำนวน 66 แผน รวมถึงรายงานผลสัมฤทธิ์ของแผนระดับที่ 3 เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผน มีจำนวน 525 รายงาน ซึ่งสะท้อนว่ายังมีข้อมูลแผนระดับที่ 3 ส่วนหนึ่งที่ไม่มีการนำเข้าในระบบ eMENSCR ส่งผลให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติยังไม่มีมีความครอบคลุมและครบถ้วนทุกการดำเนินงานของรัฐ
- การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล โดยผ่านกลไกการติดตามประเมินผลภาครัฐ ยังมีการกำหนดประเด็นการตรวจติดตามที่ยังไม่ครอบคลุมประเด็นที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยใน พ.ศ. 2565 ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีได้กำหนดประเด็นการตรวจราชการแบบบูรณาการของผู้ตรวจราชการ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ จำนวน 2 ประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤติ (สีแดง) หากแต่ยังคง

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงการสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

มีเป้าหมายแผนแม่บทย่อย ที่มีค่าสถานะอยู่ในระดับวิกฤติ หรือระดับเสี่ยง (สีส้ม) รวมถึงเป้าหมายที่มีสถานะปรับตัวแยกลงจากปีก่อนหน้าอื่น ที่ต้องให้ความสำคัญในเร่งรัด และกำกับติดตามการดำเนินการด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

- ทุกหน่วยงานของรัฐต้องนำเข้าข้อมูลทุกโครงการ/การดำเนินงาน ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณในระบบ eMENSCR พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ การนำเข้าข้อมูลโครงการ/การดำเนินงาน จะต้องมอบหมายให้กองผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้นำเข้าข้อมูลในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลรายละเอียดของโครงการที่ถูกต้องและครบถ้วน ในส่วนของแผนระดับที่ 3 ทั้งแผนปฏิบัติราชการและแผนปฏิบัติการด้าน... หน่วยงานของรัฐ ผู้เป็นเจ้าของแผนต้องนำเข้าข้อมูลแผนระดับที่ 3 ในระบบ eMENSCR เมื่อประกาศใช้แล้ว พร้อมทั้งจัดทำและนำเข้าข้อมูลรายงานผลสัมฤทธิ์ของแผนระดับที่ 3 eMENSCR เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนฯ ซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ เพื่อให้มีข้อมูลสำหรับกลไกและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ
- กลไกการติดตามประเมินผลภาครัฐ ทั้งผู้ตรวจราชการ และคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐ (ค.ต.ป.) ต้องใช้ข้อมูลจากรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (รายงานประจำปี) เป็นข้อมูลหลักประกอบการกำหนดประเด็นและแนวทางการตรวจติดตามประเมินผลภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ โดยต้องให้ความสำคัญกับการเร่งรัด และกำกับติดตามการดำเนินการที่ครอบคลุมเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่มีค่าสถานะอยู่ในระดับวิกฤติ (สีแดง) หรือระดับเสี่ยง (สีส้ม) รวมถึงเป้าหมายที่มีสถานะปรับตัวแยกลงจากปีก่อนหน้า นอกจากนี้ กลไกการติดตามประเมินผลภาครัฐใช้ระบบ eMENSCR เป็นเครื่องมือกลางในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐที่จำเป็นต้องมีความสอดคล้องและส่งผลการบรรลุเป้าหมายของแผนระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรม
- หน่วยงานของรัฐ กลไกการติดตามประเมินผลภาครัฐ และภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ควรมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลโครงการ/การดำเนินงาน ในระบบ eMENSCR ที่ สศช. ได้เผยแพร่ในรูปแบบไฟล์ JSON (JavaScript Object Notation) เป็นรายไตรมาสผ่านทาง <http://nscr.nesdc.go.th/json/> ซึ่งเป็นข้อมูลโครงการ/การดำเนินงาน ที่ทุกหน่วยงานของรัฐได้นำเข้าในระบบ eMENSCR และผ่านการอนุมัติจากผู้บริหารหน่วยงานแล้ว ทั้งแบบรวมโครงการ/การดำเนินงานทั้งหมด และแบบจำแนกตาม 140 เป้าหมายแผนแม่บทย่อย เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ผ่านมาของทุกหน่วยงานของรัฐ นำไปสู่การเร่งรัด และกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐได้อย่างตรงจุด และมีประสิทธิภาพ

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงการสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

การปรับปรุงการดำเนินงาน (Act)

ประเด็นท้าทาย

- การมีข้อมูลสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่ไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยการขาดข้อมูลสนับสนุนการดำเนินการส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการจัดทำหรือปรับปรุงแผนและการจัดทำข้อเสนอโครงการ โดยในการจัดทำแผน (PLAN) ยังขาดข้อมูลประกอบการวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ในอนาคต และข้อมูลประกอบการกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่เหมาะสม สะท้อนจากในการปรับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ที่มีข้อจำกัดอันเนื่องจากขาดข้อมูลที่สามารถนำมาใช้เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนผลลัพธ์ของการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐต่อเป้าหมายการพัฒนาได้อย่างครอบคลุม ในส่วนของการจัดทำข้อเสนอโครงการฯ (DO) พบว่า ข้อเสนอโครงการฯ ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการอ้างอิงข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น ข้อมูลสถิติ งานวิจัย จึงไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ การติดตามสถานการณ์การพัฒนาประเทศ ยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูลที่ใช้ประกอบการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ
- การดำเนินการสร้างความตระหนักรู้และเข้าใจในการจัดทำโครงการที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ อาจยังไม่เกิดประสิทธิผลได้เท่าที่ควร โดยการสร้างความตระหนักรู้ผ่านการจัดทำคู่มือการจัดทำโครงการฯ จัดการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในช่วงที่ผ่านมาส่งผลให้มีข้อเสนอโครงการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 1,026 โครงการ จากทั้งหมด 2,619 โครงการ (คิดเป็นร้อยละ 39.18) แม้จะเพิ่มขึ้นจากการจัดทำโครงการฯ ใน พ.ศ. 2563 และ 2564 แต่ยังคงไม่ถึงร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับจำนวนข้อเสนอโครงการฯ ทั้งหมด อีกทั้งโครงการส่วนใหญ่ยังคงมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าร้อยละ 60 ในหลายเกณฑ์การให้คะแนน อาทิ เกณฑ์ที่ 3 โครงการเป็นการจัดทำจากข้อมูลเชิงประจักษ์เช่นมีข้อมูลสถิติ/งานวิจัยรองรับ (ไม่ใช่การกล่าวอ้าง) และเกณฑ์ที่ 6 โครงการมีตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของโครงการได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสะท้อนว่า หน่วยงานของรัฐยังมีความเข้าใจไม่มากพอในหลักการจัดทำโครงการที่ส่งผลต่อเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ ตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship: XYZ)

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงการสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะ

- หน่วยงานของรัฐต้องให้ความสำคัญในการจัดทำและพัฒนาข้อมูลสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ อาทิ ข้อมูลสถิติ สถานการณ์ งานวิจัย หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความน่าเชื่อถือ และความแม่นยำ โดยต้องดำเนินการจัดเก็บข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่พร้อมใช้งานและมีการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบันต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำเข้าชุดข้อมูลสถิติ สถานการณ์ งานวิจัย หรือข้อมูลอื่น ๆ ในฐานข้อมูลเปิดภาครัฐ Open-D ที่สำนักงานฯ ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นฐานข้อมูลกลางรองรับข้อมูลสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ โดยสามารถเข้าถึงได้ผ่านทาง <https://opendata.nesdc.go.th/> เพื่อเป็นการสนับสนุนข้อมูลสำหรับการจัดทำหรือปรับปรุงแผน การจัดทำข้อเสนอโครงการ การติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ และการประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ตลอดจนให้ทุกภาคส่วนสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลเปิดของภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- หน่วยงานของรัฐต้องให้ความสำคัญต่อการสร้าง “ครู ก” ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทั้งการจัดทำแผนระดับที่ 3 และการจัดทำโครงการที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ ให้แก่เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานของตนเองต่อไปได้ ซึ่งจะเป็นการสร้างความรู้ความตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำโครงการ ซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 2 ต่าง ๆ

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงการสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”